

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:
A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre 8 frt — kr.
 Negyedévre 2 — „
Helyben házhoz hordva:
 Egész évre 10 frt — kr.
 Negyedévre 2 frt 50 kr.
Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 12 frt — „.
 Negyedévre 3 — „

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállal közt.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, július 6.

Tanulmány a kvótáról.

A magyar politikai életnek nagy eseménye az a vaskos füzetben (84 oldal) megjelent alapos és kimerítő tanulmány, melyet a nemzeti párt nagy tudományu vezére s a kvótabizottságnak tagja: *Horánszky Nándor* irt a kvóta-kérdésről.

Egy negyedszázad óta Magyarország vezérferfiái közé tartozik e füzet írója. Azon ritka politikusok közé tartozik, akik a politikai pályát sem fejős tehénnek, sem mellékfoglalkozásnak nem tekintik, hanem kötelességnek, melynek teljesítése gonddal, fáradsággal, küzdelemmel jár és áldozattal inkább, mint haszonnal. *Horánszky Nándor* nem igazgatója a jól jövedelmező részvénytársaságoknak, nem is olyan képviselő, aki csak ambícióból, feltűnési viszketegből törekednék arra, hogy honatya lehessen. Minden felszólalása komoly tanulmány és érett megfontolás tárgya. Pénzügyi és közgazdasági téren olyan kapacitás, amilyen kettő sincs a parlamentben.

A kvóta-bizottságnak harmadizben tagja. Mikor megindultak két évvel ezelőtt az első tárgyalások a kvóta-kérdésben és meglátszott, hogy milyen zavarok fognak ebből keletkezni, olyan indítványt tett, amely mindkét félre méltányos, igazságos s ezért a legalkalmasabb lett volna arra, hogy megoldja ezt az egész rendkívül nehéz kérdést. Más kormány megköszönte volna, a mienk szóra se méltatta, mert — nem a kormány fejből került ki.

Ami azóta e kérdésben történt — *Horánszky* nak adott igazat. Minden üzenet, minden tárgyalás növelte a zavart.

Addig, míg a magyar kvóta-bizottság kitarított az eddigi alapos ismételt kimondott meggyőződése mellett, *Horánszky* hűségesen részt vett úgy a nagy (15-ös), mint a 7-es bizottság tanácskozásaiban. Mikor azonban a júniusi bécsi tanácskozásokra a 7-es bizottság önkényesen minden jogos alap nélkül megajánlotta a 0.57%-nyi kvóta-emelést, *Horánszky* kilépett a 7-es bizottságból.

Ez a most megjelent szép tanulmány adja magyarázatát kilépésének.

Nem kicsinyes személyeskedés ez, mint a legtöbb politikai röpirat szokott lenni, hanem alapos tudásra, hangyaszorgalmu tanulásra valló rendkívül becses tanulmány az egész kvóta-kérdésről, mely ma sarkköve a magyar politikának.

Nem irunk kommentárt e könyvhöz, hanem adjuk annak bevezető tájékoztató részét, adatainak összefoglalását és a füzet befejezését a következőkben:

A kvóta-kérdés.

Két éve annak, hogy a kvóta megállapítására irányuló törvényes eljárás a monarchia két állama között első ízben kezdetét vette és ime a megegyezést tekintve, még ma is ott vagyunk, ahol két évvel ezelőtt voltunk, vagyis a semminél. Önmagában véve ez még nem volna nagy baj, mert a mit tegnap el nem intézhetünk, azt elintézhethetjük ma és a pusztá halogatás legfeljebb csak a hanyagság, vagy a gondatlanság számlájára lenne írható. Sajnos azonban, de a dolog ennél rosszabbul áll, mert a kérdés, melynek közös egyetértéssel és kényes természetét tekintve objektív nyugalommal kellene megoldatnia, ma már el van fajulva és — úgy szólván — a mérkőzés hatalmi esélyeinek élére van állítva. És ez már súlyosabb baj, mert a monarchia közjogi rendjét és ezzel összefüggésben, annak szilárdságát sebzti meg.

Engemet ezen sajnálatos fejlemények egy-

általában nem lepnek meg, mert hiszen még 1896. nyarán írott cikkeimben megmondtam, hogy az az út, melyen a quótakérdés elintézése megindult, csak zürzavarra és zivakodásra vezethet, de nem a quótakérdés törvényes és igazságos megoldására.

A quóta megállapításáak ugyanis csak egyetlenegy természetes és törvényes alapja van és ez az a teljesítési képesség, mely a két állam erőviszonyainak megfelel. Minden más álláspont, vagy törekvés, mely a megállapítás processusába belevitetik, törvénytelen és igazságtalan, sőt ha agitatórius természetű: akkor még súlyosabb beszámítás alá esik.

Ausztriában a quótakérdés agitációval kezdődött, mert nyilvánvaló, hogy mielőtt még valakinek csak eszébe is jutott volna a két állam erőviszonyait megvizsgálni, már szálló igévé lett, hogy a magyar korona országainak quótáját fel kell emelni. Történt pedig ez anélkül, hogy mindjárt kezdetben akadt volna valaki, aki legalább a dekórum kedvéért a közfelfogást figyelmeztette volna, hogy a quóta megállapítása nem kockajáték, hanem oly törvényes művelet, mely a két állam anyagi erőinek jó-hiszemű és legális kipuhatolásán és tisztába hozatalán nyugszik.

A békés megegyezés őszinte barátai nem kis aggodalommal látták ezt a kinövést, mely lassan-lassan a döntő irányításra hivatott tényezők állásfoglalását is hatalmába kerítette. Igazi kóros természete azonban csak akkor patant ki, midőn a t. osztrák bizottság első ízében a magyar quóta-bizottsághoz megérkezett és a további fejlemények alapját megvetette. A t. osztrák bizottság — miként ezt annak idején jeleztem is — látta és érezte, hogy a teljesítési képesség kipuhatolása mellett a magyar quótának még jelenlegi százaléka is nagy, következésképpen az általa kitűzött célnak okvetlenül vereséget kell szenvednie. Mit tett tehát? Egyszerűen kitért az erőviszonyok vizsgálata elől, kerülte a természetes és törvényes megoldási módot és sub titulo »állandó kiszámítási alap« belevitt a tárgyalásokba egy új, a teljesítési képességtől idegen, tehát erőszakos gondolatot, t. i. a népesség arányát és ez alapon oly quóta-emelést javasolt, mely a szakítást egyenesen provokálta.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Hivatalnok, aki nem akar hivatalba járni.

Georges Courteline után: M. B.

Színhely a miniszteri irodaigazgató hivatalos helyisége.

Ajtónálló: Badin ur!

Irodaigazgató: Á! lépjen csak be, *Badin ur*; roppantul örvendek, hogy láthatom; majdnem két hét óta nem volt már ebben a gyönyörűségben részem. Ez idő alatt ugyanis, elhanyagolta a közigazgatást, *Badin ur*. (Erdeklődéssel.) Csak nem volt beteg? Szeretném legalább, ha így lenne.

Badin ur: (alázatosan) Nem, uram.

Irodaigazgató: Hála Istennek! Csodálkozom volna is rajta egyébiránt. Ot izben tudakoltam a miniszterium orvosa által az állapottát s ő mind az ötször azzal tért vissza, hogy ön a sörházban ül. Mondja csak, vajjon nem halt meg ujjalag kedves nagybátyja-ura szív-széhhűdésben?

Badin ur: (panaszosan) Nem, uram.

Irodaigazgató: El vagyok ragadtatva. Akkor azonban valószínű, *Badin ur*, hogy valami ünnepi esemény fordult elő családjában.

Hiszen körülbelül 6 hete már, hogy nővére nem ment férjhez.

Badin ur: Látom jól, hogy gunyolódik velem, uram.

Irodaigazgató: Éppenséggel nem! félreért, kedves *Badin ur*. Én Istenem, hogyan gondolhat ilyet felőlem?

Badin ur: Eh! ön gunyol, uram; ön is éppen olyan, mint a többiek, kik azt mondják rólam, hogy csak tréfából hivataloskodom. Tréfából! (Szemeit az ég felé fordítja) Isten őrizze meg önt attól, hogy egy negyed órát éljen át az én életemből, az enyemből, aki csak tréfa-képpen hivatalnokoskodom!

Irodaigazgató: Szinte megdöbbsent *Badin ur!*

Badin ur: (rövid hallgatás után) Sohasem gondolkodott még az olyan szegény hivatalnok sorsa fölött, aki rendszeresen, makacsul nem akar menni a hivatalba és akit a szakadatlan rettegés üldöz a miatt, hogy hivatalából elcsapják; igen, üldöz, gyötör, kinez egyik nap, mint másik nap? Nos, csakugyan nem? Ó, uram, ez rettenetes állapot! S ilyen az én életem! (Hosszantartó sóhajt hallat) Ah! Istenem! minden reggel észre térek és így szólok magamban: »Menj a miniszteriumba, hiszen több mint nyolcz napja már, hogy feléje sem néztél!« Gyorsan felöltözöm és megindulok; vitorlázom a miniszterium felé. De haj! betérek egy sörházba. Rendelek egy pohár sört, két pohár sört, három pohár sört.

Közben figyelek a faliórára, gondolván, amint mutatja a kellő időt, utra kelek hivatalom felé. — S midőn mutatja az órát, azt gondolom, a negyedet mutatja s midőn már a felet mutatja, így szólok: »Lehetetlen, hát ily késő van már! Hiszen így az lesz a látszata, mintha semmibe sem venném a világot!« Micsoda viszonyok! . . . Micsoda állapotok! . . .

(Az irodaigazgató szemei lehetőleg tágra nyílnak.)

Badin ur: (lágyan) Én, akinek jó étvágyam, egészséges álmom és kitűnő egészségem van, nem találok örömet semmiben! Minden, amit eszem, oly keserűnek tetszik, mint az epe! Ha kimegyek az utcára, a fal mellett lopódom végig, mint a tolvaj, kerülve mindenki tekintetét, szakadatlanul félve, hogy találkozzom valamelyik följebbvalómmal; ha hazatérek, azon rettenetes gondolat bánt, hogy házmesterem már vár és fogad a nekem szóló elbocsátási readelettel; ha elalszom, felriadok, mert azt álmodom, hogy a miniszter elcsapott . . .

Valósággal úgy élek az elbocsátás rémétől való félelem miatt, mint a halálra ítélt gonosztevő, aki torkán érzi már a bakó kését. Az elbocsátás! Óh! Istenem! (A rettenetes borzongása rázza meg egész testét). És utóvégre is, nincs mi másból élnem mint azon havi 200 frankból, mit fizetésképpen kapok.

Mi lesz belőlem azon — sajnós, elkerül-

Hogy ezen eljárásnak nem lehetett más vége, mint az egyesítés megkötése és a fedelmi döntés, a mely egy évre is bekövetkezett, az egészen természetes és mindenki által előrelátható volt. Amde a quóta-kérdés ezzel csak rövid időre intéztetett el, mert törvény szerint az ismét napirendre került és a megelőző álláspontok merevségének újabb megnyilatkozásából ítélve, maga a megegyezés ismét a megfeneklés útján van. Kit illet ezért az erkölcsi felelősség? Ez a kérdés és én e kérdésre akarok felelni, midőn a közvéleményre apellálok és mint a quóta-deputáció egyik tagja, egyfelől a történeteket kezdettől fogva kritika alá veszem, másfelől pedig megkísértem a két állam anyagi erőviszonyait nagy vonásokban megvilágítani és az egész anyagot a közvélemény ítélete alá bocsátani.

Mint már említettem, tisztelt osztrák szövetségeseink folyton gondosan kerültek és kerülnek mindazon adatok beható vizsgálatát, melyek az erőviszonyok felismerését lehetővé tennék, vagy legalább is elegendő támpontot szolgáltatnának azon erők összemérésére, melyek a két államnak rendelkezésére állanak és alkalmasak arra, hogy azoknak segítségével egy méltányos és igazságos quóta megállapítható legyen.

A t. osztrák quóta-deputáció Ausztria anyagi erőiről és ezek fejlődésének mérveiről egészen vére mélyen és bölcsen hallgat; sőt még ott is, ahol előbbi üzeneteiben egyes alárendelt mozzanatok minden összefüggés nélkül felemlít, tartózkodik attól, hogy azoknak lényegét megvilágítsa; hanem e helyett minden egyes esetben a magyar korona országainak viszonyait rántja elő és néhány téves és csak a felszínen mozgó reflexió kíséretében aféle populáris frázisokkal, hogy »Magyarország 1872. óta hatalmas előmenetelt tett«, — hogy »Magyarország államháztartásában az egyensúlyt helyreállította«, — hogy »Magyarország gazdasága emelkedőben van« stb., a saját anyagi helyzetét egyszerűen eltakarja.

Ennek bizonyítására csak néhány vonást kívánok a megelőző quótabizottságok tárgyalásaiból feleleveníteni.

Felemlíté és mint a teljesítési képesség egyik jelentékeny mozzanatát különösen hangsúlyozta a t. osztrák bizottság, hogy »a magyar államháztartás rendezve van«. Amde óvatosan szemelt hűny azon tények előtt, hogy ez a rendezés Magyarországnak 36 adótörvényébe került, melyek közül husz törvénnyel a direct adóit, tizenhárom törvénnyel pedig indirect adóit részint szaporította részint emelte és mindezen felül két törvénnyel az adók kezelésének drákói szigorát szervezte és biztosította, hogy továbbá ezen rendezés fejében a gazdaságilag aránytalanul gyengébb Magyarországot — nem számítva az 1867-ben elvállalt államadósságok évi járulékait — ma már *harmadfél milliárd államadósság terheli*; hogy ezen rendezés a

magyar korona országait mintegy 100 millió értékű államjavarok elidegenítésére készítette, és hogy társadalmának — különben is egyoldalú — gazdasági helyzete a roppant közterhek súlya alatt igen nehéz viszonyok közé jutott. Viszont azonban elhallgatja, hogy Ausztria államháztartása szintén rendezve lett és ezen rendezést elérte anélkül, hogy új direct adókat hozott volna be, avagy létező direct adóit 1868 óta 1896 évig a természetes fejlődésen felül számbavehetőleg fokozta volna; elérte továbbá anélkül, hogy indirect adóinak fokozásában a magyarországiakat csak meg is közelítette volna és anélkül, hogy 1867 óta keletkezett államadóssági terhei 1500 milliót meghaladnának. Mindezekből pedig, a t. osztrák bizottság szerint az következik, hogy mentül jobban és mennél kiméletlenebbül kiszivattyuzza egy ország az ő adózó polgárainak életnedveit, annál nagyobb annak az országnak a teljesítési ereje.

Felemlíté a t. osztrák bizottság azt is, hogy a földbirtok katasteri jövedelme, mint mesterséges, becslésen alapuló, megbízhatatlan tényező. Amde adós marad annak vizsgálatával és még inkább bizonyításával, hogy vajjon Ausztria ebbeli erőviszonyainak felderítése nem laborál-e hasonló gyengesében? Adós marad továbbá azon köztudomású és döntő sulyu körülmény felemlítésével, hogy *Magyarország anyagi ereje csaknem kizárólag a földbirtok hordképességén nyugszik*. Ellenben elhallgatja azokat a roppant erőforrásokat, melyeket számára a földbirtokon felül, kifejleszt ipara és tőkegazdasága szolgáltat és mindezen keresztül siklik azon egyszerű frázissal, hogy »e tekintetben megbízható támpontok nem léteznek és hogy egynehány összeszedett adatból a vagyonosság milyenségére következtetést vonni nem lehet«.

Hivatkozott a t. osztrák quótabizottság a német birodalmi szövetség matrikuláris járulékaire is és azt ajánlotta, hogy a közös költségek viselésének hányada mindenkor a két állam *népességének* aránya szerint állapítsák meg. Amde ez a hivatkozás csonka és ebben fekszik annak megtévesztő természete; mert ámbár a német birodalom szövetséges államainak gazdasági és anyagi ereje között koránt sincs oly nagy különbség, mint a monarchia két államának ebbeli erői között, mégis a német birodalom államai szükségesnek látták kiegyenlíteni azon teherviselési igazságtalanságot, mely a matrikuláris járulékokban reájok nehezedett.

A t. osztrák bizottság ismételtén és folyton csak Magyarország fejlődését, haladását és gazdasági erősödését hangsúlyozza. Amde egyfelől itt is adós marad azzal, hogy ezen erősödésnek miben állását felderítse, mérveit megállapítsa és mindezeknek bizonyító adatait felsorolja; másfelől pedig azzal, hogy hasonló módon és ugyancsak adatokra támaszkodva

Ausztria fejlődését és haladását szintén feltárja. Már pedig itt, ahol az arány megállapításáról van szó, mindezeket nemcsak az igazság, hanem a feladat komolysága is megkövetelte volna.

Aki egy létezővel szemben valami újat követel, azt kimutatni és bizonyítani is tartozik.

Megdönthetetlen alapigazság ez, mely megvédi a magyar korona országait az ellen, hogy komoly politikusok bent és kint egy tervszerű és sok ügyességgel iscenizozott lármának felüljenek és ítéletet alkossanak oly kérdésben, mely előbbök pusztá agitáció alakjában tálatat fel, anélkül, hogy látnák és ismernék azon adatokat és bizonyítékokat is, melyek az eldöntendő kérdést minden oldalról megvilágítják.

A követelő fél Ausztria. Követelését frázisoknál egyébbel támogatni nem tudja és ezzel a kérdés el is van döntve.

Amde, hogy a pártatlan közvélemény lássa és megértse, hogy a mi tisztelt szövetségeseink miért óvakodnak a monarchia két állama anyagi erőviszonyainak vizsgálatától, megkísértem fellebbenteni a fátyolt, hogy ezen erőviszonyok arányaiba bepillantva, ennek segítségével, mindenki képeket alkothasson azon erőkről, melyeken a teherviselési képesség nyugszik.

Hivatalos adatokra és ezekből rezultáló számtételekre fogom építeni ismertetéseimet.

Mielőtt azonban ismertető adataim felsorolásához fognék, a két állam eljárásában viszatükröződő törekvések felismerése érdekében vissza kell térnem még egyszer és röviden az eddigi megállapítási módhoz és kimerítő tájékoztatás kedvéért ki kell emelnem, hogy a *quóta azon az alapon, amelyen eddigél három ízben is megállapított, ma is minden nagyobb nehézség nélkül megállapítható*.

A t. osztrák quóta-deputáció, mint már említém, a megelőző tárgyalások első üzenetében azt mondja, hogy »1867-ben a megalapított quóta a birodalom pénzügyi helyzetének megfelelő«. Ámbár, mint látandjuk, ezen állítás sem felel meg a valóságnak, amennyiben Magyarországra vonatkozólag a 67-iki quóta is szerfelett magas volt; de tegyük fel egy percze, hogy ezen állítás helyes, akkor is a dolog úgy áll, hogy ezen idő óta az adózási rendszer sem Ausztriában, sem Magyarországon oly gyökeres átalakításon nem ment keresztül, hogy ezen a nyomon még ma s eligazodni ne lehetne. Miben állana tehát a teendő? Egyszerűen abban, hogy kezdettől fogva rekapitulálni kellene a fejlődést és a direkt és indirekt adók brutto eredményeiből mindenkéltől ki kellene selejtezni azon összegeket, melyek csak átfutó tételeket képeznek, annak utána pedig ki kellene hasítani egyfelől az új adók zárszámadási eredményeit, másfelől pedig a régi és jelenleg is létező direkt és indirekt adókból azon összegeket, melyek ezen adók időközileg történt tágitásainak és fokozásainak megfelelnek. Így aztán a természetes fejlődést és a megállapítás alapjául szolgáló végeredményt mindkét államban, az eredeti és igazságosnak jelzett módon megnyerhetnénk. Ezen eljáráshoz semmi más nem szükséges, csak számítási szigor és egy hajszálnyú jóakarát, mert a két első annyira evidens, hogy ahhoz jóhiszeműleg még csak szó sem férhet, az utóbit pedig eligazíthatóvá teszi az, ha a tágitó, vagy fokozó törvény meghozatala előtti években elért zárszámadási eredmények részint a tágitó és fokozó koefficiensek segítségével, részint pedig azon zárszámadási eredményekkel, melyek ezen törvények teljes működésének nyomában járnak, összeméretnek. És daczára annak, hogy az eligazítás módozata a t. osztrák quóta-bizottságnak eddig is rendelkezésére állott, mégis ettől egész a legújabb időkig idegenkedett, magának az elvnek elfogadása elől pedig kitért.

Nem tehetek róla, de én ezen magatartásnak más motivumát felfedezni nem tudom, mint azon törekvést, hogy Magyarország egy meg nem engedhető taktika erőltetésével a quóta emelésére szoríttassék, ami pedig — mint látni fogjuk — törvény és igazság szerint nem lehetséges.

A számítások eredménye.

A részletes számításra áttérve a következő jövedelmi forrásokat veszi tekintetbe: a föld, a házbirtok, a tőke, a bányászat és kohászat, végre az ipar.

hetetlen — uapon, mikor már ennyit sem kapok többé?

(Könnnyekre fakad. Az irodaigazgató szeméi bizonyos nyugtalanságot fejeznek ki.)

Badin ur: Nem gondolok másra, mint erre, igen, csakis erre! Tegyük fel — uoha ez fellevésnek is nagyon valószínűtlen, mert hát 40 éves vagyok és ez szomorú kor ám, uram és szerencsétlen az, aki ilyen korban kiengeti siklani keze közül a kenyeret, melyet alig tudja, hogy hol talál meg ismét egy napon — tegyük fel, mondom, hogy elbocsátva ezen hivatalomból, elhelyezkedhetem másutt. Uram, nem találom, mondhatom önnek, sehol olyan hajlékot, amely elnézésre és szelidségre ehhez fogható lenne, ily atyai jóindulatu házat. És vajjon hol találnék oly derék, oly nagyabecslésre méltó főnököt, mint ön, akinek ki sem fejezhetem eléggé határtalan és őszinte hálaomat? Mi, ön és én, nagyon is tudjuk azt, hogy ez lehetetlen és éppen ez szomorít el engem. És ezért érzek én keserűséget. Ah! uram! 20 fontnyit fogytam azóta, hogy nem vagyok soha hivatalomban. Azonkívül éjjelente köhögök, ötször-hatszor felkelek, hogy igyam... (fejét rázva) Ennek nem jó vége lesz, annyit bizonyos!

Irodaigazgató: (meghatva) Lám, lám; de jöjjön akkor hát a hivatalba, **Badin** ur!

Badin ur: Nem, uram; nem akarok többé jönni. Mit gondol? Ez tulhaladná erőmet s azt én nem szeretném.

Irodaigazgató: De hisz kollégái másképpen beszélnek...

Badin ur: (felháborodva) Ne hasonlítson engem kollégáimhoz, uram! hiszen ők nem áldoznak a közigazgatásnak egyebet, mint buzgalmukat, tevékenységüket, intelligenciájukat és idejüket; holott én — az életemet áldozom így fel! (kétségbeesve) Oh, uram! ezt nem álom ki tovább!

Irodaigazgató: Ez az én véleményem is.

Badin ur: Nos, nincs igazam?

Irodaigazgató: Tökéletesen.

Badin ur: (megrázza az irodaigazgató jobbát) Ah! köszönöm, uram, köszönöm!

Irodaigazgató: Adja át lemondását, majd benyújtom a miniszternek.

Badin ur: (elámulva) Lemondásomat? De uram, hiszen nekem ezekben sincs lemondani; én ellenkezőleg — fizetés emelést kérek! (az irodaigazgatónak határozottan táva maradt a szája).

Badin ur: Ej! uram, legyünk csak méltányosak; csak nem áldozhatom fel az életemet havi rongyos 200 frankért?

Számításainak végeredménye a következő:

I. Ausztria jövedelme.

1. A földbirtokból	164,600,000	frt.
2. A házbirtokból	212,809,000	>
3. A tőkevagyonból — ennek jövedelmezőségét 4 száza- lékkal véve fel	241,080,000	>
4. A bányavagyonból hason- lólag 4 százalékkal számítva	4,760,000	>
5. Az iparból	540,000,000	>
Összesen	1,163,249,000	frt.

II. A magyar korona országainak jövedelme.

1. A földbirtokból	145,300,000	frt.
2. A házbirtokból	77,769,000	>
3. A tőkevagyonból — ennek jövedelmezőségét átlag szin- tén 4 százalékkal számítva	66,360,000	>
4. A bányavagyonból hason- lólag számítva	1,320,000	>
5. Az iparból	83,000,000	>
Összesen	373,749,000	frt.

A két összegnek százalékos aránya:

$$75.68 = 24.32.$$

Ezután ismerteti és részletesen bírálja a magyar bizottságnak legutóbbi számításait s ennek eklatáns hibáit kikorrigálva arra az eredményre jut, hogy ezen a számítási alapon, a precipiumot (a régi határörvidék kvótája) is hozzáadva sem lehet magasabb, mint Ausztriáé: 69.69%, Magyarországé pedig: 30.31%, vagyis az eddiginél is kisebb.

Tanulmányát így fejezi be Horánszky:

Befejezés.

Közel két éve annak, hogy a quótakérdés újjólagos megoldása aktuálissá lett. Nem kis aggodalommal, de egyszersmind méltó sajnálattal láttam, hogy az az ut, melyen ezen fontos ügynek az elintézése megindult, nem vezethet máshoz, mint vagy az igazságtalansághoz, vagy a teljes felforduláshoz, láttam és megirtam, hogy a megindult egyezkedési eljárás csak ujjhuzással és hatalmi kérdéssé fog fajulni; azért ajánlottam azon kibontakozási módot, melyet ama alkalommal nyilvánosságra hoztam és részletesen is kifejtettem, hogy t. i. ne bolygassuk 10 évig a jelenlegi quótát, hanem az ezalatt kipuhatólandó kulcs segítségével állapítsuk meg azt utólag és számoljunk le arra utólag.

En az ügy mai megrontott és immár hatalmi kérdéssé fajult állapotában ma sem tudok ennél jobbat ajánlani, mert ez nem praüdikál sem az ügy elintézésének, sem pedig az állami tekintélynek.

Azon idő óta, hogy ezt az eszmét a nyilvánosság útján felvettem, a megoldás esélyei alig változtak. Hogy hová fog fajulni a dolog, azt ez alkalommal nem vizsgálom, bár ennek különböző alternatíváit látom, de annyi joggal konstatalhatok, hogy bármilyen történjék is, a magyar korona országait a történésekért felelősség nem érheti, mert:

Magyarország, dacára annak, hogy quótája — mint kimutattam — jelenleg is, szerfelett igazságtalan, mégis ennek leszállítására eddigelő igényt nem támasztott, mindenkor eljárása a törvény szellemének megfelelt és lépéseiben egy percze sem tért le, a komolyság és mérséklet azon utjáról, mely az egyezkedés sikerének egyik első rangú biztosítékát képezi, ellenben:

Ausztria az agitáció terére lépett törvényesség helyett, a spekuláció alapjaira helyezkedett, az erőviszonyok tisztábazozatala elől kitért és anélkül, hogy ezt megokolni tudná, oly quótaemelési igényt támasztott, mely a két állam teljesítési képességének arányaival szemben nemcsak kihívó, de felháborító is.

Ily körülmények között:

Ausztria részéről quótaemelést kívánni méltatlanság és igazságtalanság.

Magyarország részéről pedig quótát emelni erkölcsi önmegalázás és az ország érdekeinek ejtett súlyos merénylet lenne.

Kath. tanítóképző intézeti tanárok kongresszusa.

A kath. tanítóképző intézet tanárainak egylete — mint tudósítónk írja — megalakult végleg. A szervezés munkája a hétfői gyűlésre esett, amidőn ugyanis **Mócsy** Antal országgyűlési képviselő korelnöke alatt az alapszabály megvitatás után elfogadtatott és ezután a tisztikar a következőképp alakult meg. Elnök: **Vincze** Alajos; alelnökök: **Mócsy** Antal országgyűlési képviselő és **Nogely** István nagyváradai cz. kanonok; titkár: **Dreisziger** Ferencz; pénztárnok: **Haller** József; a választmány tagjai: **Katinszky** Gyula, dr. **Kaminszky** Géza, **Karácsony** József, **Guzsvenitz** Vilmos, **Ember** Károly, **Sztára** József, dr. **Bilinszky** Lajos, **Szöke** Sándor, **Gergely** József, dr. **Steinberger** Ferencz, **Jankovics** János, **Obert** Ágoston, **Juhay** Antal, **László** János és **Petrovác** József.

A kongresszus azonkívül elhatározta, hogy a program többi pontjainak érdemleges tárgyalásába addig nem fog, míg a megalakulásra a püspöki kar jóváhagyását meg nem nyeri és azért memorandumot intéz e tárgyban a püspöki karhoz.

Munka nélkül.

Munkás ember érzi azt csak, hogy mit tesz munka nélkül lenni. Akkor, amikor még a természet legapróbb férgjei is az időt a legszorosabb munkálkodásban töltik, hogy a télre való ételt megszerezzék, akkor az emberek nagy tömege, kiknek keresete egyedül két kéz munkája — munka nélkül van. Hódmezővásárhely, Torontál, Bács, Békés és Csanád megyékben mintegy nyolcz ezer arató néz reménytelenül a jövőnek, kik akkor amidőn az aratási szerződés megkötésének az ideje volt, nem hallgattak a sürgető gazdára, hanem inkább a dühös izgatók szavára és így helyeket elfoglalták tótok, rusznyákok s más helyről hozott aratók. Most már fognának mindenhez, de nincs mibe. Kéréssel fordultak a földmívelésügyi miniszterhez is, aki megígérte, hogy azoknak, akik saját hibájukon kívül jutottak bajba, az állami földmunkálatoknál korlátozott ideig módot nyújt a keresetre.

Hova építik a járványkórházat?

— A közegészségügyi bizottság ülése.

Hónapok óta tanácskoznak a felett, hogy a járványkórházat hova építsék. Szakbizottságok, a tanács nem tudnak dűlőre jutni, hogy hol lenne legcélszerűbben elhelyezni ezt a fontos közegészségügyi intézményt. Ajánlat van elég, azonban az egyik vizenyős hely, a másik drága, szóval mindenik ellen van kifogás.

Pedig már elérkezett az utolsó óra, mert októberben be kell szüntetni a mostani járványkórházat s addig aligha felépül az új.

A kérdéssel tegnap foglalkozott a közegészségügyi szakbizottság, de eredményre most sem jutott; nem mondott véleményt, hogy melyik területen lenne a legalkalmasabban elhelyezhető a járványkórház.

Az ülés lefolyása a következő volt:

Dr. Grósz Albert elnökölt; jelen voltak: dr. Bulyovszky József, dr. Baróthy Ákos, dr. Berkovits Miklós, ifj. Rimler Károly, dr. Mayer László, Busch Dávid, Guttman József, dr. Munk Béla, dr. Kutiák Ágoston, Alexander Lajos és Istvánffy István jegyző.

Első sorban dr. **Baróthy** Ákos tb. v. főorvos előterjesztette jelentését Nagyvárad város közegészségügyi állapotáról a folyó év két negyedében. Az első negyedében a közegészségi állapot elég jó, a második negyedben (ápril-junius) azonban kedvezőtlen, mivel sok volt a

halálozás. A negyedév alatt egygyel multa felül a születés a halálozást.

Ezzel kapcsolatosan felolvasták a tanács átiratát, mely szerint az 5 éven alóli gyermekek között bélhurut miatt sok a halálozás. Dr. **Váry-Szabó** Béla a legutóbbi közgyűlésen ennek megállítására a stearizált tej behozatalát sürgette. Erre kér véleményt a tanács.

Az ügyet kiadták véleményes jelentéssel a főorvosnak.

Ezután pontonként tárgyalták és elfogadták a dajkaságba adott gyermekek ellenőrzése tárgyában alkotott szabályrendeletet.

A járványkórház helyére újabban három ajánlat érkezett be:

1. Pogány János ajánlja megvételre a v.-velencei 64. sz. telkét.

2. Bölöny József V.-Velenczén, Nagy-Szölös-utcán levő 79. sz. telkét.

3. Dr. Kornstein Lajos és Tóth Ferenczné a Köblös-féle téglavető mellett levő telküket ajánlják a városnak megvételre.

Elősmerték mindannyian, hogy legalkalmasabb volna a Bölöny József vagy az ennek közelében levő Horváth-féle telek, azonban ezek nagyon drágák.

Mindegyik telket megtekintik s a helyszíni szemle után mondanak véleményt.

A háború.

A spanyolok veresége.

Budapest, július 6. (Saj. tud. táv.) Madridból sürgönyzik: A Fabra-ügynökség jelentése szerint a minisztertanács rövid tanácskozás után elhatározta, hogy semmiféle béketárgyalásokba nem bocsátkozik, hanem minden körülmények között folytatja a háborút mindaddig, amíg csak egy spanyol katona is lesz Kubán.

Budapest, július 6. (Saját tud. táv.) Kingstonból távirják: A »Kaiserin und Königen Maria Theresia« osztrák-magyar torpedó-kohajóról jelenti a Sanhago de Cuba előtt f. hó 3-ika óta lefolyt események egyik szemtanuja: A »Mária Theresia« 77 menekülttel ide érkezett. A hajó tegnapelőtt reggel, 20 mértföldnyire keletre Santiago de Cuba-tól, ért Kuba partjaihoz, azután nyugat felé indult. Délelőtt 10 órakor a hajó fedélzetén lévő szemtanúi voltak a harcznak. Ripper sorhajókapitány, a »Maria Theresia« parancsnoka az ütközet miatt nem léphetett érintkezésbe az amerikai tengernagygyal az iránt, hogy az osztrák-magyar konzullal beszélhessen. Az ágyuharcot 1500 yardnyi távolságról vívták. Másfél óra alatt a spanyol hajóhadat, kitűnő magatartása dacára, felgyújtották és teljesen megsemmisítették. Az égő »Infanda Maria Theresa«, az »Almirante Oquendo« és a »Vizzaya« hajók Santiago de Cubától 10—20 mértföldnyire nyugatra egyenként önként zátonyra eveztek. A »Maria Theresia« fedélzetéről lehetett látni, mint robbannak fel a hajók. A torpedó-zuzó hajókat elsüllyesztették. A »Christobal Colon« mintegy 60 mértföldnyire nyugat felé zátonyra jutott. Az amerikai hajóhad sértetlen maradt, míg a spanyolok igen súlyos veszteséget szenvedtek. Az amerikaiaknak csak két halottjuk és néhány sebesültjük van. Cervera tengernagyot elfogták. Santiago de Cuba városát állítólag ma fogják bombázni. Tegnap fegyverszünetben állapodtak meg, hogy a semleges nemzetek alattvalói elvonulhassanak, Ripper sorhajókapitány reggel tanácskozott Sampson tengernagygyal, a ki igen előzékeny volt vele szemben és négy csó-

nakot küldött Santiagoba, hogy az idegen alattvalókat felvegyék. Ezek között van egy osztrák alattvaló is, az olasz konzulok, a domingoi és a paraguay-i köztársaság konzuljai családjaikkal és egy orosz konzulatusi tisztviselő. Az osztrák-magyar és a német konzuli ügyvivők, valamint az angol konzuli ügyvivő Santiagoban maradtak. Az angol és a svéd alattvalókat a »Pallas« és »Alert« angol hajók szállították el. Kubából nem lehetett táviratozni, mert a kábelt szolgálati célokra tartják fenn.

Budapest, július 6. (Saját tud. táv.) Madridból sürgönyzik: Havannából érkezett hivatalos távirat jelenti: Az ellenséges hajók ismét bombázták Tunast, de az ütegek erélyesen visszaverték az amerikaiak támadását. Az amerikaiak száznál több lövést intéztek Tunas ellen. Őt sebesültünk volt. Néhány ház megsérült. A kormány Blancs tábornagtól a folyó hó 3-án vivott tengeri ütközetről részleteket kért. Santiago bombázásáról ide még semmiféle hír sem érkezett.

Budapest, július 6. (Saját tud. táv.) Madridból jelentik: Valamennyi katonai hatóság és egyesület elhatározta, hogy a csapatokat és a hajóhad legénységét távirati uton legmelegebben üdvözlő és részükre jutalmakat ad.

Budapest, július 6. (Saj. tud. táv.) Madridból távirják: Santiago de Cubából érkezett hivatalos távirat jelenti: Tegnap alkonyatkor az elsüllyedt torpedózúzó hajóknak 7 embere érkezett a la socapai üteghez és azt jelentették, hogy az »Infanta Maria Theresia« Punta Buzon mögött a kikötő látóhatárán túl nagy sérülésekkel folytatta útját és hogy az »Almirante Oquendo« lángokban állt. Más hajótörtek is érkeztek oda, akik megerősítik ezt a hírt. Az ellenség ma reggel ismét csatározást kezdett és 7 emberünk megsebesült. Escario csapata ide érkezett. A hivatalos távirat hozzáteszi, hogy a konzulok küldöttsége felkereste az amerikai lovashadosztály parancsnokát és annak az óhajtnak adott kifejezést, hogy a bombázás megkezdésére kitűzött határidőt hosszabbítsák meg, hogy a külföldiek, valamint az asszonyok és gyermekek eltávozhassanak. A konzuli testület doyenje azt jelentette, hogy az amerikai tábornok beleegyezett a határidő meghosszabbításába július 5. délelőtt 10 óráig, feltéve, hogy a spanyol csapatok nem intéznek támadást az amerikaiak ellen. Santiago parancsnoka ebbe beleegyezett.

Budapest, július 6. (Saját tud. táv.) Ismailizából távirják: A »Pelayo« spanyol páncéloshajó, amelynek gépe megsérült, hajnalban útját megszakította.

Lapunk t. olvasóit — kik a nyári folyamán bárhova nyaralni mennek és a lapot oda járattatni akarják — figyelmeztetjük, hogy ebbeli szándékokat illetve címüket a kiadóhivatallal tudassák. Lapunk kiadóhivatala készséggel fogja a kívánt helyre elküldeni a példányokat.

Előfizetési felhívás!

Nem egy-két esetben történt már, de különösen a Zola féle hecczek idején tűnt ki, hogy mily óriási része a sajtónak szolgál érdek csoportokat. Eme hecczek idejében minden hönit tárgy értéktelenné vált s nap nap mellett olyan átkozódás és elkeseredés rít le a lapok hasábjairól, mintha alkotmányunknak esett volna ki az alapja. Pedig csak arról volt szó, hogy messze idegenben, három bírói fórum egybehangzó ítélete folytán elmarasztaltak egy bűnöst, ami kellemetlen egy hatalmas érdekcsoportnak.

Kevés lap mert akkor elfogulatlanul szólani és emancipálni magát a hecczeketől, mert kevés a független lap.

A *Tiszántul* ezen időben is, vagy bármely heccz idején megtartotta objektív álláspontját, mert független pártok és klikkektől s mindig nagy sulyt fektetett arra, hogy barát vagy ellenségről egyaránt szenvedély nélkül, — őszintén írjon.

Természetes, hogy egy független lap sok nehézségekkel küzd, mert pártok, klikkek nem támogatják, de lehetetlen, hogy tért ne foglaljon.

A *Tiszántul* IV. évfolyamát futja most s ez idő alatt képes volt régebbi lapokkal versenyt tartani, az olvasók táborát maga köré csoportosítani és folyton több tért hódítani az által, hogy adott programját teljesen beváltja.

A politikában pártoktól függetlenek vagyunk. Ha azt látjuk, hogy a kormány intézkedése igazán az ország javát akarja előmozdítani, nem habozunk támogatni azt. De ha törvényben gyökerező jogainkat támadja, ha a kath. vallás ellen tör, ha az ország és polgárainak javával ellenkezik: — nem késünk felemelni tiltakozó szavunkat.

Az iparos és gazdaosztály érdekeinek védelme a nemzetközi tőke tulajkapásai ellen, a tisztességes munka és a munkások védelme a hazátlan szociál-demokrácia jogtalan követeléseivel ellen — a mi programunknak lényeges részét képezik.

Hazafias nemzeti és vallásos szellem minden irányban a mi jelszavunk.

Társadalmi, megyei és városi ügyekben nem klikk, sem magán érdeknek helyet nem adunk.

Költséget és fáradságot nem kímélve azon iparkodunk, amint tettük eddig is, hogy a főváros, a külföld, a vidék eseményeiről idejében, hiven, lelkiismeretesen és részletesen értesítsük olvasóinkat. Országgyűlési és távirati tudósításainkat a vidéknek egyetlen lapja sem mulja felül.

A jó irányú szépirodalomnak előmozdítása gondoskodásunk és áldozatkészségünk kiváló tárgyát képezi.

Meggyőződhetett a közönség, hogy kiadóhivatalunk mily nagy áldozatot hoz, midőn ily magas színvonalon álló lapot ad olvasói kezébe. És azért remélhetőleg méltányolni és támogatni fogja ebbeli törekvését kiadóhivatalunknak és szerkesztőségünknek.

Bizalommal lépünk azért az új évnegyed elé s kérjük olvasóink és előfizetőink szíves pártfogását.

Előfizetési árak a következők:

Helyben kiadóhiv.-ból átvéve:	Helyben házhoz hordva:
Egy évre 8 forint.	Egy évre 10 forint.
Negyedévre 2 forint.	Negyedévre 2 frt 50.

Vidékre:

Egy évre 12 forint.	Negyedévre 3 forint.
---------------------	----------------------

A „TISZANTUL” szerkesztősége és kiadóhivatala.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATO.

Julius 7. Nagyvárad város jogügyi szakbizottságának ülése d. u. 3 órákor.
Julius 7. Közigazgatási ülés a városházán d. u. 8 órákor.
Julius 8. Pénzügyi bizottság ülése a városházán d. u. 3 órákor.
Julius 14. Városi közgyűlés d. u. 3 órákor.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

* **Erdély miniszter Nagyváradon.** Erdély Sándor igazságügyminiszter a tegnapi reggeli vonattal Budapestről városunkba érkezett, itt lakó rokonai meglátogatására. Noha az utazás így teljesen magántermészetű, a miniszter mégis megtekintette a királyi törvényszék, a polgári ügyosztály és a kir. ügyészség hivatalos helyiségeit és a hivatali teendők miként való végzéséről meggyőződést szerzett. A minisztert a látogatás időtartama alatt Tassy Pál kir. törvényszéki elnök kalauzolta. Ugy halljuk, hogy a kegyelmes ur megtekinti majd a kir. táblát is.

* **Kit illet a jog.** Különös kérdéssel foglalkozott tegnap Nagyvárad város tanácsa. A községi iskolaszék nemrégben kereken kijelentette, hogy autonómiájából kifolyólag nem egyezik bele abba, hogy az iskolák részére szükséges munkálatokat, felszereléseket a gazdasági tanácsos utján rendeljék meg, illetve szerezzék be. Ez a jog, — természetesen az iskolaszék költségvetésének keretén belül, — az iskolaszéki főgondnokot illeti. Ehhez hasonló ügy felett hosszas eszmecsere fejlett ki tegnap a tanács ülésén. Busch Dávid főmérnök ragaszkodik ahhoz, hogy a mérnöki hivatal részére szükséges dolgokat ő rendelje meg és szerezzé be, nem pedig a gazdasági tanácsos. Ezt a jogát a főmérnök a szabályrendeletből magyarázza ki. Csak hogy a mig az iskolaszék autonom testület, addig a mérnöki hivatal teljesen a tanács rendelkezése alá tartozó egyik szakosztálya a városi hivataloknak. A tanács nem fogadta el a főmérnök magyarázatát.

* **Kinevezések.** A győri kir. ítélő tábla elnöke Keresztessy József nagyszalontai lakos végzett joghallgatót a győri kir. tábla kerületébe díjas joggyakornokká; a debreczeni kir. főügyész Lázár György dettai kir. j. bírósági fogházort a nagyvárad kir. törvényszék fogházához, fogházormesterré; a vall. és közoktatásügyi miniszter Konya Nándor beregszászi állami reáliskolai rendes tanárt az ungvári állami reáliskolához helyezte át. Konya Nándor Nagyváradon és több éven át volt tanár a reáliskolánál.

* **Kolerin Biharmegyében.** Körös-Tarjánból írja levelezőnk, hogy az utóbbi nagy hőség folytán közegészségügyi viszonyok nem a legkedvezőbbek. Pár nap alatt többen hirtelen megbetegedtek s az orvos konstatálta, hogy kolerinben szenvednek. Szerencsére azonban állapotuk nem életveszélyes s már jobban érzik magukat. A betegek között több arató munkás is van.

* **Nemzeti zarándoklat.** A budapesti kath. kör. tudvalevőleg azt tervezi, hogy 1900-ban, a magyar katolikus egyház 900 éves évfordulója alkalmából nemzeti zarándoklatot rendez Szt. István királyunk szent jobbáéhoz. A nemzeti zarándoklás ügyében a katolikus kör most terjedelmes fölíratott intézett Vasary Kolos biboros hercegprimáshoz.

A kör a fölíratban kifejti, hogy a haza iránt való szeretet, a katolikus hitre való büszkeség arra ösztönzi a kört, hogy ez a nagy évforduló oly módon ünnepeltesse meg, amely méltó legyen mindenképpen a magyar hazához és a magyar katolicizmushoz. A felirat elmondja, hogy a nemzeti zarándoklás az 1900-ik

év augusztus havának 10—20 ik napján lenne, a mely napokat a püspöki kar katolikus nemzeti ünneppapoknak jelentené ki. A zarándoklásban részt venne küldői által Magyarország minden városa községe és falva, tehát az egész magyar háza. A zarándokok egyes csoportokba osztva jelenének meg első királyunk dicsőséges szent jobbja előtt, hogy a szent kéz előtt a primás főpásztori kezébe letegyék hűségét fogadalmukat, hogy mint kilencz századon át katolikus és magyar volt e nemzet, a jövőben is katolikus és magyar kíván maradni.

A föllirat kéri a hercegprimást, hogy a nemzeti zarándoklás tervét fogadja el s annak kiviteléhez adja főpásztori beleegyezését és támogatását. A föllirat a hercegprimás elhatározására bizza továbbá, hogy a nemzeti zarándoklásra vonatkozó hitéleti, egyházi rendelkezéseket, mint például: általános bucsu, szent missziók tartása az összes fővárosi templomokban, stb. végrehajtsa.

Mint értesülünk, a hercegprimás a katolikus kör tervét és fölliratát a püspöki kar elé fogja terjeszteni, a mely azután határozni fog fölötte s meg fogja jelölni a püspöki kar intenczióit és közölni fogja a módokat, a melyekkel a főpapság nemzeti zarándoklásban részt venni óhajt.

* **A komádiak panasza.** E czimen közölünk a »Magyarország» után egy nyílt levelet Bihar megye alispánjához, a melyben a vármegye fegyelmi választmányát azzal gyanúsítják, hogy a komádi-főjegyző: Madary István elleni ügyben nem az igazságnak megfelelően járt el. Illetékes helyről nyert felvilágosításokból arról győződünk meg, hogy »M—g« közleménye nem az igaz valóságot írja, hanem a főjegyző ellenségeitől lett sugalmazva. Nem felel meg a valónak, hogy a módos község pusztulásnak indult, mert éppen a fokozatos fejlődés útján van. Az említett s 13395/896. sz. fegyelmi határozat 41 oldalon pontról-pontra kimutatja a Madary István elleni vádak alaptalanságát. A fegyelmi határozat meggyőzően fejt ki minden egyes vádnál, hogy miért nem lehetett Madary ellen a vádat fenntartani. — Különben, mint értesülünk, közelebb a község képviselő testülete elé kerül a dolog.

* **Tengerre magyar!** A kereskedelemügyi miniszter pályázatot hirdet a *fiumei tengerészeti* akadémiába való felvételre. Az oktatás teljesen ingyenes. Felvételi feltételek: betöltött 14 év, középiskolai 4 osztály sikeres elvégzése és testi alkalmatosság. A tanfolyam 3 év.

* **A honvédszár laktanya építése.** Hosszu huza-vona volt, míg a vállalkozó: Sztrill Ferencz hozzá kezdhette a nagyvárad honvédszár laktanya építéséhez. A negyedmiliós munkát keresztülvitelére alig fél év volt. És, mint értesülünk, a nagyszabásu laktanya a szerződésben kikötött időre, dacára a késedelmes jóváhagyásnak, teljesen elkészült. Az építésre felügyelő bizottság, a polgármesterrel tegnap kint járt a laktanyánál s megsemmisíték az építkezéseket. Az épületeket nagyrésze már készen, vakolva van. A bizottság igen elismerően nyilatkozott a munkálatok szolid kiviteléről. Ez a laktanya lesz Nagyváradon a legjobban kiépítve. A harmadik kereseti kimutatást 73 ezer frt értékben helyesnek találták s kiutalták.

* **Halálozás.** Mély részvételt vettük a következő gyászjelentést:

Alant írottak a számos rokonság nevében is, a legmélyebb fájdalomtól megtört szívvel tudatják, hogy a forrón szeretett apa, após és rokon **Ember Kajetán** földbirtokos f. évi jul. hó 2-án este 9 órakor rövid szenvedés után életének 79-dik évében jobblétre szenderült. A megboldogult földi maradványai e hó 4-én d. e. 11 órakor fognak a kigyó-utcai gyászszínháznál beszertelteni s onnét a huszti családi sírkertbe örök nyugalomra tételni. Az engesztelt szent mise áldozat Huszton f. évi július hó 5-én reggel 8 órakor fog az egek urának bemutatni.

Mármaros-Szigeten, 1898. jul. 3-án. Ember Gézáné szül. Réty Anna, mint az elhunyt menyje. Ábrahám Mihály, Komáromy István vejei. Ember Géza, Ember Anna, férj. Ábrahám Mihályné, Ember Mária, férj. Komáromy Istvánné, mint az elhunyt gyermekei. Komáromy Katicza, Ember Gézike unokái. Nyugodjék békével! Legyen áldott emlékezte!

* **Színészfelvételi vizsgálat** Solymossi színész-iskolai igazgató mai felvételi vizsgálatára iránt oly nagy érdeklődés mutatkozott Nagyváradon, hogy a szűkre szabott vizsgálati idő alatt a művész-igazgató nem végezhetett mindenkiel, a minek folytán a jelentkezőket ma, csütörtökön, június 7-én is elfogadja. A jelentkezők megvizsgálása úgy, mint tegnap, a »Fekete Sas« szálloda első emeletének első száma alatt lesz délután 2—4 óra közt.

* **A vízvezetési telep feltöltése.** A nagyvárad vízvezetési telepen mintegy 1800 négyzetméter terület feltöltésére hirdet a város árlejtést. Egy négyzetméter kavics töltés előirányzati összege 44 kr. Az árlejtés július hó 11-én délelőtt 10 órakor lesz a városházán.

* **Köszönet-nyilvánítás.** A földmivelésügyi m. kir. miniszter *Békésvármegye* és külön *Békés-Csaba* közönségének a földmivelési érdekek fölkarolásáért s a békésmegyei földmives iskola felállítására és fenntartására által a mezőgazdasági ismeretterjesztés iránt tanúsított kiváló áldozatkészségéért, meleg elismerését nyilvánította.

* **A rendőrség figyelmébe.** Éppen a tegnapi lapban emlékeztünk meg arról, hogy milyen áldásos volna a szegény népre, ha a város ingyen fürdőt létesítené. Jó volna az ugy a közegészségügy mint a közérkölciség szempontjából is. Valóban megbotrányoztató az a szemérmelen kép, mely a járó-kelők elé tárul. Nem szólnak azon részéről, amerre nagyon ritkán jár ember, de igenis felszólalunk az ellen a valóban erkölcstelen kép ellen, amelyben különösen a réti járó-kelőknek van részük. Felnőtt emberek — különösen huszárok — százával fürödnek a legnépesebb helyeken erkölcstelen módon. Hogyha már nem épít a város ingyenes fürdőt, úgy felhívjuk a rendőrség figyelmét erre a sajnálatos körülményre és kérjük a főkapitányt, utasítson egy rendőrt hébe-hóba nevezett helyre és tiltsa el — esetleg tilalom táblával is — ezt a paradicsomi képet.

* **Elgázolás.** Majdnem végzetessé vált szerencsétlenség történt tegnap délután a Kis-Fürdő utcában. Egy sebesen haladó kocsis, — melyben boldogság közepette ült egy menyasszony és vőlegény, — elűtötte **Halbraut** Samu vasutas kis fiacskáját. Halálra zuzza talán a szegény gyermeket a kocsis, ha idejekorán észre nem veszi Spitz József kereskedő, ki a végzetes pillanatban elkapta a kerekek és lovak lábai alól a már elájult gyermeket, ki azért súlyos sérüléseket szenvedett.

Az új francia kabinet-elnök programja.

Méline-nek, a francia kormányelnöknek bukása, valamint *Brisson*-nak, az új miniszterelnöknek kinevezése alkalmából megszólal a *Figaro* ékeztollu satirikusa, *Capus* Alfréd és a következőket mondja el *Brisson* első szerepléséről:

Brisson: (mint újdonsült miniszterelnök, a kamara helyiségébe belépve) Az ördögbe is... (megzavarodva titkárjára néz.)

Titkár: Mi a baj?

Brisson: No ebből csinos állapot lesz. Nyomban a szóuoki emelvényre kell lépnem és — — — most veszem észre, hogy otthon feledtem valamit.

Titkár: Mit?

Brisson: Nagyon fontos pedig, — — a programbeszédemet.

Titkár: Hogyan, programbeszédét feledte ön otthon?

Brisson: Csaknem megfoghatatlan, de úgy van. Nem tudom, hogyan történhetett... De legalább volt önnek annyi esze, hogy zsebvágta és magával hozta?

Titkár: Bevallom, hogy biz' én reá sem gondoltam ilyes dolgokra.

Brisson: De legalább emlékszik a tartalmára?

Titkár: Uram, bizony nagyon határozatlanul.

Brisson: Próbáljuk csak, hátha eszünkbe jut valami a tartalomból. Hiszen a választások alkalmával annyiszor beszéltem már ezekről a dolgokról. Talán oly nehéz a visszaemlékezés.

Titkár: Amennyire én vissza tudok emlékezni, első sorban is az egyház és állam egymástól való elkülönítéséről volt benne szó.

Brisson: Biztos ön e felől.

Titkár: Nem egészen, de mégis úgy rémlik előttem... Azután az alkotmány revíziójáról...

Brisson: Csakugyan úgy véli, hogy az alkotmány revíziójáról szó volt programbeszédemben?

Titkár: Ha ugyan emlékező tehetségem cserben nem hágy. Azután pedig a progresszív-adókról is megemlékezett ön.

Brisson: Nem mondom, hogy nem így van... De hát mégsem vagyok tökéletesen biztos a dolog felől. Mert hátha tévedek? Saprísti, mily bosszantó valami ez, ha az ember otthon feleli programbeszédjét.

Méline, *Brisson* elődje, a ki hallja az utóbbi szavakat, hozzája lép és sugva így szól: Programbeszédjét felejtette ön otthon, kedves kolléga?

Brisson: (üdvözölve őt) Sajnos, de úgy van, kedves kolléga. Hallatlan pechem van...

Méline: (még halkabban sugva) Soha sem essék ön e miatt kétségbe. Nem veszi esetleg rossz néven, ha kiségitem önt — az eayémmel?

Brisson: (meghatva) Ön roppan szeretetre méltó; nem is merészeltem volna elkérni öntől. Higgye el, roppantul nagy szolgálatot tesz ön ezzel nekem.

Méline: (nevetve) Ó, ó! Nincs mi sem természetesebb az ilyesminél, különösen pedig politikai ellenségek között!

SZINHÁZ.

A becsület.

Sudermann kitűnő darabját láttuk tegnap este, még pedig oly meglepően jó előadásban, hogy abban a helyzetben vagyunk, hogy ki-mondhatjuk miszerint az előadás sikerében bizony csak másodrendű szerepet játszott az, hogy *Ivánfi* Jenő, a Nemzeti színház rokonszenves fiatal tagja vendégszerepelt.

Ezt annál is inkább hangsúlyozzuk, mivel szinte közmódossá vált már az a fura nézet, hogy a társulat drámai erőiben gyenge s csak operett, meg népszínmű előadásokra predesztinált társulat.

Nos, a tegnapi előadás bizony fényesen reáczáfolta erre a közvéleményre. A telt ház öt ízben nyílt színen tapsolt meg négy szereplőt. Ezek voltak pedig: *Szentgyörgyi*, *Turchányi* O., *Kovács* Gyula és *Ivánfi*. Egyáltalán pedig bőven reászolgált a tapsra valamennyi szereplő, oly örvendetes vetélkedést tanúsítottak abban, hogy jobbnál-jobb alakítást produkáljanak mindannyian.

Ha sorba vesszük az egyes szereplőket valósággal kiséjük, hogy csak jót mondhatunk mindegyikről.

Ivánfi Jenő a vendégszereplő művész rokonszenves és rutinos alakítást adott. *Robert*-jében tartózkodott ugyan attól, hogy mindig az erős indulat hangján beszéljen, s az utolsó felvonásban organuma is cserben hagyta, de kitűnő *Tompa* volt, annyi bizonyos. Nem azt láttuk benne, a mit egy legjobb szerepében ekszczelláló művésztől bizvást elvárhattunk volna, de ismételjük, hogy a játékában léptenyomon megnyilatkozó nagy rutin szinte pótolta

a természetesség itt-ott kitűnő hiányát is. Becsös dolgokat láttunk tőle kivált a harmadik felvonásban és a negyedik felvonás egyik végső jelenetében. Hogy az itt megcsinált csucs jelenet ellapult, az nem az ő hibája, hanem, jórészt Janovics-é, meg a rendezőé.

Ismételjük, hogy nyílt színen tapsot kapott és hogy sokszor kihívták. Bizvást reá is szolgált.

E. Kovács Gyula *Trast* grófja kabinet alakítás volt. Örvedetes módon kevésszer hallottuk szavalni, hanem produkált négy olyan jelenetet, a melyekben a plasztikus-színművészet örökbecsű produktumával keltett őszinte és kitörő taps vihart. És mikor feljegyezzük róla, hogy a természetes hang és a játék valósággal megédesítette tegnapi egész estéjét, ujjal gratulálunk neki, mint szalon és nagy társalgó művészeknek.

Szentgyörgyi utólérhetetlen *Heinecke* volt. Ezek a szerepek azok, amelyek megjátszásában *Szentgyörgyi* országos hírű unikum. Mikor a nép egy alakját hamisítatlan típusban, olyan zamatos nyelven és modorban megjátsza, mint tegnap, hát hogyne tapsolna neki minden színházlátogató. Szívesen megbocsátjuk neki, hogy a sugóval véd- és daczszöveget kötött, mert hiába, a nép igazi nyelvén így csak ő tud beszélni ebben az egész országban. Azután micsoda kitűnő maszk, micsoda kitűnő mimika! Oszlopos alakítása volt a tegnapi, annyi bizonyos.

Méltó partnere volt minden tekintetben K. *Arpási* Kata. Az ő *Heineckené*-je is a legjobb alakítások egyike. Bizvást reaszolgált ő is sok, nagyon sok tapsra, mert minden porcikájában maga volt az élet, maga a természetesség.

Még két szereplőt emelünk ki különösen, *Turchányi* Olgát és *Kassai*-t. Az első mint *Alma* igazán elemében volt és a durczás, korlátolt bakfist annyi bájjal és annyi kedvességgel alakította, a harmadik felvonásban pedig olyan igaz művészettel diskurált partnerével, hogy bizony nagyon is indokoltan tapsolták meg nyílt színen. Bizony az ilyen szerepkörre kevés rátermettebb művésznőt ismerünk, mint épen őt. Hogy micsoda kitűnő dolgokat adott a harmadik és a negyedik felvonásban, arról szólva, nem kritika, hanem az őszinte elismerés hangján szólhatunk csupán.

Kassai (Mühling) pedig legjobb alakítását tegnap produkálta. Hogy mily sokoldalú ereje ez a fiatal ember a társulatnak, azt tegnap láttuk igazán. Minden éneknél többet ért a tegnapi eljátszott szerepének akármelyik szava, vagy mozdulata is. Egyszerűen kritikán felüli volt mindaz, amit tegnap láttunk tőle. Maszkja pedig legjobb volt valamennyi partnerénél.

Miklósi Ilona (Leonora) és *Janovits* (Kurt) egyaránt jeleskedtek és minden régi hibájuk — egyrészt a tulságos hidegség, másrészt a tulságos cinizmus — mellett is tökéletesen illeszkedtek bele a kitűnő összelőadás milieu-jébe. — *Miklósi* Ilona pedig a második felvonásban, mikor E. Kovács Gyulával volt jelenete, oly fenomenális alakítást produkált, aminőt bizony eddig még nem láttunk tőle.

Pataki Lothár Brandt-ja az, amely kis szerep minden tekintetben bőséges és jó megjátszást ért. *Iványi* Hugó Stengl-je pedig az, a mely jobban eltörpült, semmint megérdemelte volna. *Leövey* ellenben kifogástalan *Michalszki* vala.

Maga az előadás pedig, egészében olyan volt, a minőben szívvel-lélekkel és méltán gyönyörködhetett az egész publikum, a házat majdnem teljesen megtöltött néző közönség. Hanem a diszletek vajmi ügyetlen kézre valla-

nak ám. *Turchányi* indiai kosztümje pedig legalább is epochális volt. Ez a két dolog volt a tegnapi előadás kefeje. —

Szinköri hírek. Az igazgatóság 20 előadásra bérletet nyit a következő árakkal: alsó páholy 55 frt, felső páholy 47 frt, támlásszék 15 frt. Bérletni lehet *Pásztory* János ellenőrnél a szinkörben.

Iványi Jenő pénteken lép föl másodszer *Eckmann* és *Chatrian Rantzauk* cz. színművészen. A darabban a vendégművészen kívül *Baróti J. Laczó A. Miklósi J. Váradiné, Bartos, E. Kovács, Odry, Szentgyörgyi és Várad* játszik a főbb szerepeket.

SPORT.

Zászlóavatás az Aradi kerékpár-klubban. Az *Aradi kerékpár-klub* e hó 10-én zászlóavatási ünnepélyt rendez, a mely ünnepségre a *Nagyvárad* kerékpáregyesületet is meghívta. Miért is *Kunz* Gusztáv egyleti elnök ez uton kéri fel az egylet tagjait, hogy az ünnepélyen való részvételre, a mely ünnepély 10-én este fogja kezdetét venni, nála minél számosabban jelentkezzenek.

A zászlóavatást megelőző napon azaz e hó 9-én országuti távverseny lesz. A verseny a Kolozsvár—Aradi országúton folyik le. Kiinduló a Kolozsvári Ideki hegyről 9-én este 9 órakor. Távolság 310 kilométer. A nagyszabású versenyre a nagyvárad kerékpár egylet tagjai közül ketten vesznek részt: *Knauer* Károly és *Barna* Tibor.

Igazságszolgáltatás.

Várkonyi pöre. A földosztó szoczialista apostol, *Várkonyi* István pöréről a lapok egy esti ujság után több valótlán hirt hoztak. A közlés úgy hangzott, hogy *Várkonyi* felségsértést követvén el, a budapesti törvényszék fogja összes ügyeit tárgyalni s pöre az utolsó évtized legszenzációsabb pöre lesz. Valójában úgy áll a dolog, hogy a törvényszék tegnap hozott határozata épen ellenkezőleg szól. A bíróság ugyanis, amely *Sántha Elemér* bíró előadása mellett tanácskozott, úgy találta, hogy alaptalan a sokat emlegetett vád s ezért a felségsértés tekintetében megszüntette az eljárást. Ekkép a budapesti törvényszék nem is állapíthatta meg *Várkonyi* ügyeire nézve a maga illetékességét, hanem ellenkezőleg már legközelebb *kiadja a népbőlondítót* a nyíregyházi törvényszéknek, amely őt az ismert igazgatásokért fogja felelőségre vonni. Ezenfelül néhány sajtópöre is van *Várkonyinak*, mint a »Földmívelő« volt szerkesztőjének s ezekért a budapesti esküdtszék fog felette annak idején törvényt ülni.

REGÉNY-CSARNOK.

29.

ELŐRE!

Neidegg után fordította: Tátraházi R. P.

— Ismerem finom érzését — felelt kitérőleg. — Hagyjuk ezt és csak az együtt töltött napokra emlékezzünk. Beszéljünk mint régi jó barátok. Mondjon el valamit magáról Ervin. Maga mindég ugyan azon a szép uton haladt, mint magam is előre láttam és ez bizony nem kis vigasztalásomra szolgált.

— Én meg azon voltam, hogy minél kevesebbet halljak önről hercegnő. Mindig csak arra törekedtem, hogy önt elfelejtsem.

A hercegnő nevetett. Ervin most már az ő hangján beszélt, azt szerette. Regényesen tulságos vágya volt, hogy őt esodálják, és ha ez megtörtént valaki részéről, akkor azt szerelemnek vette. Minden öndicsérettől távol azt tar-

totta magáról, hogy érte bárki minden áldozatra képes lehet.

Shahowskoi *Sergius*sal kötött házassága, annyival is inkább, mert ez szellemileg mélyen alatta állott, beteges volt, egyáltalában nem volt boldog. Nem az ő hibájának, mint inkább szerencsétlenségnek vette, hogy ezen házasságba jutott, a mely örömet egyáltalán nem okozott neki. *Sergius* meghalt, most már semmi sem volt utjába, hogy az egykor oly forrón szeretettel viszonlása. Forró kívánsága volt kivált az utóbbi napokban, hogy a megszakadt viszonyt felújítsa. A karlsbadi ismerősök sokat beszéltek Ervinről, beszéltek leendő eljegyeztetéséről és a hercegnő ekkor megesküdött, hogy minden áron magához lánczolja, elhívja, hogy ideálja legyen, az övé legyen. Kezében a boldogság, most kell erősen tartania, hogy meg ne semmisüljön örökre.

A beszéd ajándéka a legmagasabb fokban meg volt benne. Mikor a multról beszélt, azon keserves órákról, a melyeket átszenvedett, belső küzdelmeiről, melyek majdnem halálra kínozták, nagyon könnyen beleöntötte hallgatójába azokat az érzelmeket, a melyeket akarta. Tüzes szemei különös erőt kölcsönöztek szavainak. A ki azokba nézett nem lehetett nyugodt, mert az a gyönyörű pár hatalmába kerítette.

Olga most «élete azon elhibázott lépéséről» kezdett beszélni, melyet most már első házasságának nevezett. Beszédje után itélve *Shahowskoi* közönséges orosz volt, mindennapi, a ki hazáját nagyon szerette, de azért mindig távolszeretett tőle lenni.

Mióta megnősült, Oroszországban sohasem volt. Londonban, Párisban gyakran megfordult, azonban csak rövid időre, akkor is egy várban lakott, melyet még nősülése előtt vett meg és gyönyörűen rendezett be.

Egészében véve valóságos nomád életet élt, mindig utazott, hogy nyugtalan természete vette arra, hogy az övé is olyan volt, arról sem szólt. Mikor a hercegnő Európát bejárta, alaposan megismerte, a nagy világba kezdtek utazgatni, mintha kutató utakat tennének. Mikor aztán Braziliába utaztak *Sergius* hosszas betegség után meghalt; számomra még sirhalma semmaradt meg, megbeszélte a hercegnő, mi *Waldheim*ot nagyon megindította.

A hercegnő is beteg volt ott és csak néhány hete, hogy Európába visszautazott. Miután Oroszországban a hagyatéki pert gyorsan lubonyoltották, orvosai tanácsára elhatározta, hogy *Marienbádba* jó egészsége helyreállítására véget. Itt tudta meg azon orosz családotól, a melyek *Kalsbad*ba jöttek, hogy, *Waldheim* is ott van, magát curálja.

— Többet is mondogattak, — tette hozzá a hercegnő — azért határoztam el, hogy barátom hűségét próbára teszem és azért irtam önnek.

— *Olga* nem adtam rá okot, hogy bennem kételkedjék.

— Nem? igazán nem? — A hercegnő felállott, mélyen Ervin szeme közé nézett. — Mert itt valami unokahugáról is beszéltek. . . . Nos mi történt vele?

Feszült figyelemmel nézett *Waldheim*ra.

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

A spanyol regenskirálynő helyzete.

Budapest, július 6. (Saj. tud. táv.) Párisból sürgönyzik: *Maria* *Krisztina* menekülését nem erősítik ugyan meg, de helyzetét rendkívül veszedelmesnek mondják. A nép valamennyi hatalmon levők ellen fordul.

Ujabb Dreyfuss-vita.

Budapest, július 6. (Saj. tud. táv.) Párisból távirják: A kamarában holnap izgalmas *Dreyfuss* vita lesz valószínűleg a hadügyminiszter és igazságügyminiszter

között, sőt Meline volt miniszterelnök is felel Castelin interpellációjára, állítólag a hadügyminiszter késznek fog nyilatkozni Lebruen híres jegyzékének és Dreyfuss vallomásának felolvasására, de nem áll jól a bekövetkező nemzetközi bonyodalmakért.

Elsülyedt amerikai gőzös.

Budapest, július 6. (Saját tud. táv.) New-Yorkból sürgönyzik, hogy az onnan elindult »La Bourgogne« amerikai hajó Halifaxnál elsülyedt. 502 utasból és a hajó személyzetéből négyszáz a tengerbe fullt. Az hajó az óriási ködben összeütközött egy angol hajóval. A »La Bourgogne«-nak egyszer már volt hasonló esete.

A panama főhőse meghalt.

Budapest, július 6. (Saj. tud. táv.) Bournemouth-ből távirják: Herz Kornél ma reggel 3 órakor meghalt.

Az angol alsóház ülése.

Budapest, július 6. (Saját tud. táv.) Londonból távirják: Az alsóház tegnapi ülésén két napi vita után megejtette a szavazást, Redmond indítványa fölött, a mely kijelenti, hogy az aránytalanság Irország megadóztatása és adóképeség között Nagy-Britannia többi részeihez képest kirívó visszasság és felhívja erre a kormány figyelmét. Az indítványt 286 szavazattal 144 ellenében elvetették. A vita folyamán Balfour tagadta, hogy a megadóztatás az ír iparra, vagy az egyes személyekre nézve nyomasztó volna. Irországgal nem bánnak igazságtalanul; ellenkezőleg az Angolországgal való egyesülés Irországnak nagyon javára vált.

Az uruguay-i lázadás.

Budapest, július 6. (Saját tud. táv.) Londonból távirják: A »Times«-nek jelentik Montevideo-ból tegnapi kelettel, hogy a hétfői lázadásnál 50 ember esett el és 150 megsebesült. A lázadók vezérei meghódoltak azzal a kikötéssel, hogy bűntetlenek maradjanak. A rend ismét helyreállott.

KÖZGAZDASÁG.

A keresk. és iparkamara teljes ülése.

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara tegnap tartotta teljes ülését.

Jelen voltak: Janky József elnök, Bertsey György, Reismann Mór, Mihálovich János, Steiner M. Albert, Voszka Ferencz, Farkas Izidor, Czeglédy Sándor, Mészáros József, beltagok; Magyar Bálint (Tenke), Sz. Szabó József, Berger Dávid, Lipeckzy Gyula, Henger Viktor (Margitta), Bán Kálmán (Élesd), Kigyosán János (Belényes), Rosenfeld Géza (Székelyhid), Kovács Sándor (Élesd), Kovács Gábor, Kiss Imre (Nagyszalonta.)

Tudomásul vették első sorban az elnök közléseit, a mult ülés óta felmerült és a lapokban ismertettett ügyekről.

Ennek kapcsán elhatározták, hogy a titkár részére állandó kedvezményes vasuti jegyet szereznek.

A titkár jelentésében kiemeli, hogy részt vett az aradi kamara ház-felavatási ünnepélyén s tanulmányi kirándulásán.

A miniszter a kamara 1897. évi zárszám-adását jóváhagyta.

Magyar-Cséke község vásárvám díjszabályzatát jóváhagyásra véleményezik.

A kereskedelmi miniszter tudatja, hogy a kamarai illetékek postai szállításáért portó jár.

Felir a kamara a miniszterhez, hogy mint eddig, ezután is portómentesen szállítsák a kamarai illetékeket.

Még néhány apróbb ügy elintézése után a teljes ülés véget ért.

Nagyvárad hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyvárad piacson 1898. július hó 5-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza: Ó 10.60. Uj 10.10. Kétsz. buza 7.60—8.—. Rozs 7.30—7.60. Arpa 5.20—5.80. Zab 7.70—7.80. Tengeri: ó 5.30. uj 5.50. Borsó 16.—. Lenese 17.—. Bab 8.20. Köleskása 12.—. Burgonya 2.50. 100 kiló lángliszt 20.—, zsemlyelisz 19.—, fehérkenyér liszt 18.50, barnakenyér liszt 16.—, széna fuvarral 1.50, szalma 0.50 Szalona 66.—, 6 kiló zsup-szalma —08, 150 dkgr. alom-szalma —03. 1 köbm. bikkfa 3.20, tölgyfa 2.90, cserfa 3.40. 100 kiló marhahus 48.—. Öntött gyertya 44.—. Lámpaolaj 44.—. 1 liter ó-bor —50. Uj-bor —40. Pálinka —32, Szilva pálinka —90. Szesz 1.—. 1 mm. kőso 10.70, nyers fagyú 24.—. olvaszt. fagyú 33.—, szappan 24.—, birka gyapju 1.—, magyar gyapju 30.—36. Egy hektoliter ó-bor 33.—, uj bor 23.—, mész 1.20, kemény faszén 1.70, puha faszén 1.50, kendernag 12.—. köles —, repce —, dió 28.—, mogyoró —, aszu szilva 24.—. Egy kilogramm savanyu káposzta —, szalonna 68, sertéshus 60, juh-hus 32, veres hagyma 7, fog-hagyma 26, bors 1.—, paprika 1.20, barnakenyér 14. Egy liter kőolaj 20, 1 mm. bükköny —, 1 mm. luczernamag — 1 mm. lóhere —, 1 mm. burgondi —.

Forgalmi kimutatás 1898. évi július 5-ről: Tiszta buza körülbelül 200 hltr, kétszeres buza 50 hltr, rozs 150 hltr, árpa 100 hltr. zab 100 hltr, tengeri 200 hltr, burgonya 600 hltr. Lápás jószágok: Hizott sertés mintegy 70 drb, félhizott 80, sovány 160, süldő 200, malacz 400, hizott marha —, jármás ökör 310, fejős tehén 206, borju 194, bivaly 4, juh és kecske 80, ló 174.

Marha ártáblázat 1898. július 5-ről
Egy pár első rendű jármás ökör 330—350, egy pár másodrendű jármás ökör 230—320, egy pár harmadrendű jármás ökör 130—220, 1 pár fejős tehén 100—200. 1 drb.vágó ökör 250 kgr. 65—88. 1 drb.vágó tehén 150 kgr. 45—65, 1 drb. veres borju 10—17, 1 drb. fél éves borju 17—25, 1 drb. egy éves borju 22—36, két éves borju 35—58. 1 pár hizott sertés 53—93, 1 pár fél éves 20—24 1 pár egy éves sertés 38—52, 1 párja két. éves sertés 52—80, egy jó igás ló 65—120, drb pár ökrbőr 16—21, egy pár tehénbőr 13—16 1 pár borjubőr 6—8, 1 pár ló bőr 7—10.

Reich Jenő s Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, július 6.	
Buza őszre	8.81
Buza tavaszra	4.41
Tengeri	5.12
Rozs őszre	6.67
Zab őszre	5.60

Értéktőzsde.

Budapest, július 6.	
Az irányzat gyenge.	
Osztrák hitel	359.25
Magyar hitel	394.25
Allamvasut	359.10
Déli vasut	78.—
Rimamurányi	252.50
Magyar jelzálog	250.50
Magyar leszámítoló	261.—
Iparbank	107.—
Budapest közuti	385.40

Kereskedelmi bank	1438.75
Salgótarjáni	625.—
Waggon-kölcsön	244.—
Villamos vasut	262.50

Bécs július 6

Az irányzat gyenge.	
Osztr. hitel	359.25
Magyar hitel	395.—
Allamvasut	359.50
Birodalmi márka	58.80

Hivatalos arfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. július 6-án.

Magyar aranyjárdék 4%	120.75
Magyar koronajárdék	99.—
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	119.50
Magyar vasuti kölcsön osztrákban 2 1/2%	100.15
Magyar keleti vasuti államadótvény 13 1/2%	120.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97.75
Italmérségi jog megátlási kötvény	100.75
Borvált-szalva. földterhermentesítési kötvény	97.75
Magyar nyeregyesorsjegy-kölcsön	158.—
Lisszabzabályozási és szegei sorsjegy kölcsön	139.75
Osztrák járdék papírban	101.70
Osztrák járdék zlotiban	101.70
Osztrák járdék aranyban	121.50
Osztrák korona járdék	100.75
1860. Osztrák államsorsjegyek	141.50
Osztrák magyar bankrészesvény	905.—
Magyar hitelbankrészesvény	394.25
Oztrák hitelintézet részvény	350.45
Páris vista	359.25
Német birodalmi márka	58.—
London viste	119.85
Páris vista	47.52
20 márkás arany	11.77

NAGYVÁRAD SZINKÖR.

A budapesti »Népszínház« műsordarabja.

Evadberlet 63. szám.	Kisberlet 61. szám
Páratlan.	Páratlan.

Ma csütörtökön, 1898. július 7-én

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:

Előszö r:

Mária bátyja.

Eredeti népszínmű.

Személyek:

Mogyoró Péter, gazdag parasztagazda	Bartos Gyula
Halmos Gyuri vője, a falu birája	Tompa K.
Zsuzsika, Gyuri felesége	Margó Z.
Mária	Miklósi I.
Erzsike	Halmos Gyuri hugai
Miska	Turchányi O.
Erős Pál	Kassal K.
Erősné	Szentgyörgyi I.
Pista, fiuk	K. Árpási Kata
Körmös Ferkó	Váradi M.
Magosiné	Janovits J.
Bokréta	Kápolnainé
Sárga	Heltai N.
Ambrus gazda, vinczellér Halmos szőlőjében	Török K.
Gyurka, kisbíró	Vendrei Ferencz
Ilonka, (5 éves)	Leővey Leo
	Fehérvári M.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap, pénteken:

Ivánfi Jenő második vendéglőlléptével:

Rantzauk.

Színmű.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Házvezetőnőnek

vagy házi kisasszonynak ajánlkozik egy úri leány. A házvezetés minden ágában jártas jól főz, igényei szerények fő a gyöngéd bánásmód. Czime a kiadóhivatalban.

VASUTI MENETREN D.

Érvényes 1898. évi május 1-től.

Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.					Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.					Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.							
	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	T. v.
Kolozsvár ind.	11 01	5 23	7 00	6 13	—	Budapest ind.	9 15	2 15	5 45	8 30	—	P.-Ladány ind.	4 06	1 31	6 00	2 29	6 05
B.-Hunyad >	12 20	6 40	8 37	7 54	—	Nagykátá >	10 20	3 25	7 54	10 16	—	Debreczen >	5 22	3 —	6 55	3 56	8 20
Csucsá >	12 52	7 09	9 19	8 32	4 49	Szolnok >	11 19	4 23	9 27	11 31	—	Érmihályfalva érk.	6 35	4 01	7 38	4 58	9 28
Bucsa >	—	—	9 33	8 51	5 13	P.-Ladány >	12 55	5 55	11 53	2 00	5 00	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Brátka >	—	—	9 50	9 10	5 38	Báránd >	—	—	12 07	2 12	5 17						
Rév >	1 34	7 47	10 08	9 30	6 13	Sáp >	1 17	6 15	12 24	2 27	5 38						
Élesd >	1 48	7 59	10 25	9 48	6 42	B.-Ujfalu >	1 33	6 30	12 46	2 47	6 04						
Mező-Telegd >	2 01	8 11	10 42	10 07	7 10	M.-Peterd >	—	—	1 00	3 00	6 21						
F.-Vásárhely >	—	—	11 01	10 27	7 38	M.-Keresztes >	—	—	1 14	3 12	6 37						
Várad-Velenceze >	2 25	8 32	11 10	10 37	7 51	Bors >	—	—	1 28	3 25	6 56						
Nagyvárad érk.	2 31	8 38	11 17	10 44	8 —	Püspöki >	—	—	1 36	3 32	7 08						
Nagyvárad ind.	2 38	8 43	11 32	11 04	2 22	Nagyvárad érk.	2 11	7 07	1 48	3 42	7 22						
Püspöki >	—	—	8 51	11 42	2 37	Nagyvárad ind.	2 18	7 14	2 06	3 58	1 22						
Bors >	—	—	11 50	11 22	2 48	V.-Velenceze >	2 25	—	2 30	4 05	1 31						
Mező.-Keresztes >	—	—	12 03	11 37	3 20	F.-Vásárhely >	—	—	2 41	4 16	1 46						
Mező-Peterd >	—	—	12 15	11 50	3 38	M.-Telegd >	2 50	7 43	3 03	4 38	2 19						
B.-Ujfalu >	3 18	9 23	12 29	12 05	4 16	Élesd >	3 04	7 56	3 21	4 56	2 50						
Sáp >	3 33	9 38	12 47	12 25	4 49	Rév >	3 26	8 18	3 45	5 20	3 32						
Báránd >	—	—	1 01	12 41	5 13	Brátka >	—	—	4 06	5 43	4 08						
P.-Ladány >	4 05	10 06	1 34	1 19	5 31	Bucsa >	—	—	8 51	4 27	6 04						
Szolnok >	5 39	11 44	3 35	3 37	—	Csucsá >	4 16	9 06	4 53	6 31	5 03						
Nagy-Kátá >	6 34	12 41	4 45	5 07	—	B.-Hunyad >	4 52	9 37	5 32	7 16	—						
Budapest érk.	7 50	1 50	6 20	7 10	—	Kolozsvár érk.	5 55	10 37	6 59	8 33	—						

Nagyvárad—Szeged.				Szeged—Nagyvárad.				Nagyvárad—Arad.				Arad—Nagyvárad.							
	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.				
Nagyvárad ind.	10 20	4 25	7 30	Szeged ind.	3 45	10 25	6 40	Nagyvárad ind.	10 20	4 25	7 30	Arad ind.	5 10	11 20	9 35				
Ósi >	10 30	4 36	7 44	H.-M.-Vásárhely >	4 44	11 05	7 57	Gyula >	12 21	6 34	10 21	Kurtics >	5 39	11 52	10 07				
Less >	10 48	4 56	8 06	Orosháza >	5 39	11 54	9 38	Békés-Csaba >	2 23	7 17	4 32	Kétegyháza >	6 14	12 37	10 54				
Gyapju >	10 56	5 04	8 18	Csaba >	7 00	2 33	4 50	Kétegyháza >	2 54	7 44	5 03	Békés-Csaba >	7 —	2 33	4 50				
Cséffa >	11 0 —	5 12	8 29	Gyula >	7 27	3 05	5 26	Kurtics >	3 28	8 20	5 38	Gyula >	7 27	3 05	5 26				
Szalonta >	11 26	—	9 08	Sarkad >	7 47	3 27	5 56	Arad érk.	3 55	8 47	6 05	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31				
Kötegyán >	11 46	—	9 37	Kötegyán >	7 56	3 39	6 09	Szombatság-Rogoz—Dobrest.				Dobrest—Szombatság-Rogoz.							
Sarkad >	11 57	—	9 51	Szalonta >	8 23	4 10	6 47	Szombatság-Rogoz ind.	6 08	7 55	—	Dobrest ind.	4 22	6 36	—				
Gyula >	12 21	—	10 21	Cséffa >	8 42	4 34	7 18	Nánhegyesel >	6 34	8 21	—	Nánhegyesel >	4 32	6 46	—				
Csaba >	2 10	—	4 44	Gyapju >	—	4 42	7 29	Dobrest érk.	6 44	8 31	—	Szombatság-Rogoz érk.	4 56	7 10	—				
Orosháza >	3 10	—	5 50	Less >	9 04	5 00	7 51												
H.-M.-Vásárhely >	4 00	—	7 00	Ósi >	9 21	5 19	8 16												
Szeged >	4 35	—	10 20	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31												

Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.				Vaskóh—Belényes—Nagyvárad				Nagyvárad—Gyoma				Gyoma—Nagyvárad.							
	V. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Th. v. sz. sz.	V. v.		V. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	V. v.					
Nagyvárad ind.	3 50	2 40	—	Vaskóh ind.	4 30	2 30	—	Nagyvárad ind.	5 50	2 37	—	Gyoma ind.	3 40	2 40					
V.-Velenceze >	4 05	2 51	—	Lunka-Rézbánya >	4 42	2 43	—	Ósi >	6 09	2 51	—	Déva-Ványa >	4 37	3 43					
Félix-Fürdő >	4 32	3 13	—	Szudrics >	5 09	3 12	—	Uj-Palota >	6 24	3 05	—	Körös-Ladány >	5 13	4 25					
Kardó >	4 50	3 27	—	Belényes >	5 37	3 52	—	Gyires >	6 41	3 17	—	Szeghalom >	5 40	4 56					
Magyar-Gyepes >	5 50	4 17	—	Sonkolyos >	5 58	4 15	—	Körösszeg >	7 02	3 36	—	Vésztlő >	6 12	5 33					
Tasádfő >	6 07	4 31	—	Belényes-Ujlak >	6 10	4 27	—	Szakál >	7 39	4 05	—	Kót >	6 38	6 08					
Drág-Cséke >	6 30	4 45	—	Borz >	6 19	4 37	—	Nagy-tóti >	7 55	4 21	—	Iráz >	6 52	6 22					
Magyar-Cséke >	6 50	5 12	—	Sólyom >	6 35	4 58	—	Komádi >	8 25	4 32	—	Komádi >	7 10	7 04					
Dusesd >	7 05	5 12	—	Gyanta >	6 56	5 19	—	Iráz >	8 42	4 49	—	Nagy-tóti >	7 22	7 19					
Szombatság-Rogoz >	7 46	5 47	—	Hollód >	7 10	5 34	—	Kót >	9 19	5 14	—	Sakál >	7 48	7 43					
Hollód >	7 58	5 58	—	Szombatság-Rogoz >	7 31	6 03	—	Vésztlő >	9 44	5 32	—	Körösszeg >	8 11	8 18					
Gyanta >	8 12	6 11	—	Dusesd >	7 55	6 34	—	Szeghalom >	10 34	6 13	—	Gyires >	8 33	8 33					
Sólyom >	8 38	6 36	—	Magyar-Cséke >	8 07	6 49	—	Körös-Ladány >	11 —	6 31	—	Uj-Palota >	8 47	8 53					
Borz >	8 53	6 50	—	Drág-Cséke >	8 26	7 17	—	Déva-Ványa >	12 03	7 21	—	Ósi >	9 03	9 12					
Belényes-Ujlak >	9 05	7 01	—	Tasádfő >	8 40	7 33	—	Gyoma érk.	12 45	8 06	—	Nagyvárad érk.	9 20	9 30					
Sonkolyos >	9 18	7 13	—	Magyar-Gyepes >	8 54	7 50	—	Nagyvárad—Érmihályfalva								Érmihályfalva—Nagyvárad.			
Belényes >	10 04	7 47	—	Kardó >	9 27	8 31	—	Nagyvárad ind.	6 50	5 40	—	Érmihályfalva ind.	5 05	5 20	—				
Szudrics >	10 27	8 09	—	Félix-Fürdő >	9 40	8 45	—	B.-Püspöki >	7 17	5 57	—	Érselind >	5 37	6 01	—				
Lunka-Rézbánya >	10 56	8 21	—	V.-Velenceze >	10 01	9 09	—	Bihar >	7 44	6 20	—	Székelyhid >	6 14	6 46	—				
Vaskóh érk.	11 12	8 49	—	Nagyvárad érk.	10 11	9 19	—	Paptamási >	8 13	6 48	—	Nagykátá >	6 27	7 00	—				
Székelyhid—Margitta				Margitta—Székelyhid															
	V. v.	V. v.			V. v.	V. v.			V. v.	V. v.			V. v.	V. v.					
Székelyhid ind.	9 50	7 55		Margitta ind.	4 35	4 45		Gyapoly >	8 29	7 03		B.-Diószeg >	6 42	7 20					
Apátkeresztur >	10 46	8 41		Monos-Petri >	4 46	4 56		B.-Diószeg >	8 52	7 24		Gyapoly >	6 59	7 38					
V.-Ábrány >	11 03	8 55		V.-Ábrány >	4 57	5 08		Nagykátá >	9 07	7 38		Paptamási >	7 24	8 04					
Monos-Petri >	11 16	9 06		Apátkeresztur >	5 13	5 26		Székelyhid >	9 40	8 03		Bihar >	7 45	8 28					
Margitta érk.	11 28	9 16		Székelyhid ér. reg.	5 54	6 07		Érselind >	10 08	8 26		B.-Püspöki >	8 05	8 52					
								Érmihályfalva érk.	10 44	9 —		Nagyvárad érk.	8 21	9 09					

Füredő-vonatok.											
	Sz. v.	Sz. v.	Szept. 15-ig	Sz. v.	Szept. 16-ig	Sz. v.	Sz. v.	Szept. 15-ig	Sz. v.	Sz. v.	Szept. 15-ig
Nagyvárad ind.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nagyvárad vásártér	6 30	8 10	9 43	—	—	—	—	—	—	—	—
Várad-Velenceze	6 46	8 25	10 —	—	—	—	—	—	—	—	—
Rontó	7 01	8 37	10 14	—	—	—	—	—	—	—	—
Püspök-fürdő	7 06	8 42	10 19	—	—	—	—	—	—	—	—
Félix-fürdő	7 22	8 56	10 37	—	—	—	—	—	—	—	—

Menetdíj kiban állami vasuton											
I. o.	II. o.	III. o.	Sz. v.	Sz. v.	Szept. 15-ig	Sz. v.	Szept. 16-ig	Sz. v.	Sz. v.	Szept. 15-ig	Sz. v.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	8 07	9 38	11 32	—	—	—	—	—	—
30	15	10	7 50	9 24	11 17	—	—	—	—	—	—
40	22	15	7 38	9 11	11 04	—	—	—	—	—	—
40	22	15	7 35	9 08	11 —	—	—	—	—	—	—
40	22	15	7 24	8 57	10 42	—	—	—	—	—	—

A vonatok közlekedési ideje közép-európai idő szerint van kitüntetve. — A vastagabb számok este 6 órától reggeli 5 óra 59 percig terjedő éjjeli időt jelentik. A †-tel jelzettek feltételes megálló helyek.